

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

Misschien bezocht u in Zuid-Frankrijk de kunstcollectie van de 'Fondation Maeght' nabij het schilderachtige kunstenaarsdorpje St. Paul-de-Vence al eens? En wie kent de befaamde Guggenheim-foundation niet? Ook in België is het sinds enkele jaren perfect mogelijk om uw eigen stichting te creëren. Een stichting is uitermate geschikt voor individuele projecten van mecenaat en filantropie. Het laat u toe uw eigen liefdadigheidsinstelling op te zetten. U kunt zo in de voetsporen treden van historische prinses en prinsessen, zoals Catharina de Medicis, Frederik van Pruisen, Catharina van Rusland of Jozef II. Zij waren in hun tijd begunstiger van kunst en wetenschappelijk onderzoek. We vertellen u hoe een en ander in zijn werk gaat en waarvoor de private stichting zoal nuttig kan zijn.

Wat is het nut van de private stichting?

De private stichting naar Belgisch recht kwam tot stand binnen de vernieuwde vzw-wet van 2 mei 2002. Deze trad op 1 juli 2003 in werking.

Onze wetgever heeft de private stichting in feite in het leven geroepen om de bedrijfsleider die de aandelen van een handelsvennootschap wenst te certificeren een nuttig vehikel aan te reiken. Geheel buiten de certificeringscontext kan een private stichting echter ook nuttig zijn voor tal van andere doelstellingen in het kader van successieplanning. De oprichting van een private stichting laat namelijk toe om een patrimonium af te zonderen. Zo kan een belangeloos doel verwezenlijkt worden. Dat hoeft niet noodzakelijk van openbaar nut te zijn en blijft na het overlijden van de inbrenger(s) bestaan. Enkele voorbeelden:

- een collectie kunstwerken handhaven;
- de ontwikkeling van een regio steunen;
- een (wetenschappelijke/culturele) prijs of van een werk creëren;
- studietoelagen aan kinderen en toekomstige kleinkinderen toekennen of studiebeurzen toekennen in het kader van wetenschappelijk of medisch onderzoek;
- de integriteit van elementen van het patrimonium behouden (bv. het instandhouden en restaureren van een historisch/cultureel waardevol, maar vervallen kasteel met park).

De private stichting is bovendien een geschikte rechtsfiguur om na het overlijden van de ouders de zorgverstrekking van een gehandicapt kind in stand te houden.

Hoe een private stichting oprichten?

Een stichting kan opgericht worden door een **rechtshandeling van een of meer natuurlijke personen of rechtspersonen**. De oprichting van een private stichting kan dus perfect door een persoon. Ook een testament is een rechtshandeling. De private stichting zal bijgevolg ook via testament opgericht kunnen worden. Een onderhands testament volstaat hiervoor echter niet.

De stichting mag **geen 'stoffelijk voordeel'** verschaffen aan de stichters, de bestuurders of aan gelijk welke andere persoon. Hieronder wordt een 'materieel voordeel' verstaan. Het is een ruim begrip en slaat op elk direct vermogensvoordeel, daaronder begrepen besparingen. Een private stichting mag

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

ook geen enkele winst uitkeren. Er bestaat evenwel een belangrijke uitzondering op deze regel, namelijk als het uitkeren van gelden aan een derde persoon precies het doel op zich is van de stichting. Denk bijvoorbeeld aan de private stichting die opgezet werd om in het levensonderhoud van een gehandicapt kind te voorzien. Waar de doelstelling van een private stichting belangeloos moet zijn, mogen de activiteiten om dit doel te realiseren wel een winstgevend karakter hebben. De winst die uit deze activiteiten voortvloeit, moet uiteraard bestemd zijn voor de verwezenlijking van de doelstelling van de stichting.

Een private stichting heeft **geen leden of vennoten**. Er is bijgevolg ook geen Algemene Vergadering zoals in een vennootschap of zoals in een vzw. Er is alleen een Raad van Bestuur.

Op straffe van nietigheid moet de private stichting opgericht worden bij **authentieke akte**. De notaris zal, na onderzoek, de naleving van de wettelijke bepalingen moeten bevestigen. Als de stichting via een testament tot stand komt, dan is een **notarieel testament** vereist.

De oprichting van een stichting gaat principieel samen met het ter beschikking stellen van een **vermogen**. De aandacht dient hierbij gevestigd te worden op het feit dat de stichter, in aanwezigheid van reservataire erfgenamen (o.a. de echtgeno(o)t(e) en kinderen), in principe slechts ten kosteloze titel over een gedeelte van zijn patrimonium kan beschikken, zijnde het vrij beschikbare gedeelte. De wet legt geen drempel op en eist dus bij de oprichting van de stichting geen minimumvermogen. Er moet wel een evenwicht zijn tussen de omvang van het bestemde vermogen en de vastgelegde doelstellingen. Er gaan ook stemmen op die zeggen dat de notaris bij de oprichting moet toezien op de leefbaarheid van de stichting en of er dus een aanvangsvermogen aanwezig is. Men zal dit aanvangsvermogen echter beperken omwille van fiscale redenen. Als men afstand doet van vermogen bij de oprichting van een stichting, dan beschouwt de fiscus dit immers als een *inbreng om niet* ('om niet' betekent 'gratis' dus: een soort schenking) waarop registratierechten verschuldigd zijn (zie verder). In de praktijk zal men om die reden de stichting vaak oprichten met een eerder bescheiden vermogen om daarna via belastingvrije technieken (zoals de handgift of een onrechtstreekse schenking, met name de bankgift) het patrimonium van de stichting verder aan te vullen. Uiteraard zal in geval van overlijden van de schenker binnen een periode van 3 jaar de belastingvrije schenking opnieuw in zijn nalatenschap opgenomen worden en als legaat in hoofde van de private stichting onderworpen worden aan successierechten (toepassing van art. 7 W.Succ).

Definitief afstand doen van uw vermogen

Wie een stichting opricht, moet ook beseffen dat hij op definitieve wijze afstand doet van het vermogen dat hij daartoe aanwendt. Zodra de stichting is opgericht, verlaten de aan de stichting voorbestemde vermogensbestanddelen definitief het patrimonium van de oprichter en worden deze exclusief aangewend om de gekozen belangeloze doelstelling te verwezenlijken. Er bestaat evenwel een belangrijke uitzondering op deze onherroepelijke afsplitsing van het vermogen van de stichter in het geval waarin de belangeloze doelstelling van de private stichting werd bereikt en de statuten voorzien dat de resterende bestanddelen terugkeren naar de oprichter of diens erfgenamen. Dit recht op terugname is onderworpen aan een aantal voorwaarden (zie verder).

De statuten: het 'moreel testament' van de stichter

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

De statuten - die als het ware het 'moreel testament' van de stichter zijn - moeten minstens de volgende vermeldingen bevatten:

- naam, voornaam, woonplaats, geboortedatum en -plaats van de stichters of, in geval van een rechtspersoon: de naam, de rechtsvorm en het adres van de zetel;
- naam van de stichting;
- precieze omschrijving van het doel of de doeleinden waarvoor zij is opgericht en de activiteiten die ze beoogt om die doeleinden te bereiken;
- adres van de zetel van de stichting die in België gevestigd moet zijn;
- wijze van benoeming, van afzetting en van ambtsbeëindiging van de bestuurders, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij deze uitoefenen;
- in voorkomend geval, de wijze van benoeming, van afzetting en van ambtsbeëindiging van de personen gemachtigd om de stichting te vertegenwoordigen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij deze uitoefenen;
- in voorkomend geval, de wijze van benoeming, van afzetting en van ambtsbeëindiging van de personen aan wie het dagelijkse bestuur van de stichting is opgedragen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij deze uitoefenen;
- in voorkomend geval, de wijze van benoeming van de commissarissen;
- bestemming van het vermogen van de stichting bij ontbinding, dat voor het belangeloos doel moet worden aangewend. De statuten kunnen echter voorzien dat, als het belangeloze doel van de stichting verwezenlijkt is, de stichter of zijn rechthebbenden een bedrag gelijk aan de waarde van de goederen of de goederen zelf terugnemen;
- voorwaarden waaronder de statuten gewijzigd kunnen worden;
- wijze waarop belangenconflicten geregeld worden.

In principe wordt de stichting opgericht voor onbepaalde duur. Kan ze ook opgericht worden voor bepaalde duur? Volgens ons wel. Dit kan afgeleid worden uit art. 39 van de vzw-wet. Dit artikel regelt de gerechtelijke ontbinding en voorziet het geval van de stichting waarvan de duur ten einde is gekomen.

De wijziging van de elementen die verplicht in de statuten opgenomen moeten worden, zal eveneens bij authentieke akte gebeuren (met uitzondering van de identiteit van de stichters, de naam en het adres van de zetel van de stichting).

De private stichting beschikt over rechtspersoonlijkheid vanaf de dag dat haar statuten en de akten betreffende de benoeming van de bestuurders worden neergelegd op de griffie van de rechtbank. De statuten en hun wijzigingen moeten in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worden.

Het bestuur van de private stichting

De stichting wordt bestuurd door een Raad van Bestuur die uit **minstens 3 leden** bestaat. De Raad van Bestuur is het enige wettelijk geregeld orgaan van de private stichting. Hoe de bestuurders benoemd worden, moet geregeld worden door de statuten. Bij de oprichting van de stichting zal dit door de oprichters gebeuren. Naderhand zal men de procedure volgen zoals in de statuten voorgeschreven wordt. De **bestuurders** kunnen op verschillende manieren benoemd worden:

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

- opgedragen aan een onafhankelijke derde;
- op voordracht van een statutair gecreëerd orgaan of een Raad van 'Wijzen';
- via een systeem van coöptatie.

Ook de afzetting van bestuurders moet in de statuten geregeld worden. Bij nalatigheid, het niet-nakomen van statutaire verplichtingen of het aanwenden van goederen in strijd met hun bestemming of de wet op de openbare orde, kan de Rechtbank van Eerste Aanleg een bestuurder ontslaan. In dat geval benoemt de Rechtbank de nieuwe bestuurders in overeenstemming met de statuten.

De Raad van Bestuur is **bevoegd om alle handelingen te verrichten die nodig zijn om de doeleinden van de stichting te verwezenlijken** (art. 34, §1). De leden van de Raad van Bestuur kunnen de taken onderling verdelen, maar deze verdeling kan niet aan derden tegengeworpen worden, zelfs niet als ze bekendgemaakt is (art. 34, §3).

De Raad van Bestuur vertegenwoordigt ook de stichting. De statuten kunnen aan deze bevoegdheid beperkingen opleggen, maar die zullen niet aan derden tegengeworpen kunnen worden, zelfs niet als ze bekendgemaakt zijn.

Het **dagelijkse bestuur** van de stichting wordt aan één of meer personen opgedragen, al dan niet bestuurders, die alleen of gezamenlijk optreden. Hun benoeming, hun afzetting en hun bevoegdheden worden door de statuten geregeld. Beperkingen van hun vertegenwoordigingsbevoegdheid ten aanzien van het dagelijkse bestuur kunnen aan derden echter niet tegengeworpen worden, zelfs niet als ze bekendgemaakt zijn.

De boekhouding

Elk jaar en ten laatste 6 maanden na de afsluitingsdatum van het boekjaar zal de Raad van Bestuur de **jaarrekening van het voorbije boekjaar** en de **begroting voor het volgende boekjaar** opmaken. De stichting mag in principe een vereenvoudigde boekhouding voeren. Dit gebeurt dan in overeenstemming met een model door de Koning vastgesteld en heeft minstens betrekking op de mutaties in contant geld of op de rekeningen. De boekhouding en de jaarrekeningen moeten volgens de gemeenrechtelijke boekhoudwet opgesteld worden als ze bij de afsluiting van het boekjaar minstens 2 van de volgende 3 drempels bereikt:

- jaargemiddelde van 5 personeelsleden (uitgedrukt in voltijdse equivalenten);
- totale ontvangsten van minstens 250.000 euro, exclusief btw, met uitzondering van buitengewone ontvangsten;
- balanstotaal van 1.000.000 euro.

Een of meer **commissarissen** moeten aangesteld worden zodra het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 bedraagt (uitgedrukt in voltijdse equivalenten) of als de stichting ten minste 2 van de volgende 3 criteria overschrijdt:

- jaargemiddelde van 50 tewerkgestelde personen (uitgedrukt in voltijdse equivalenten) die ingeschreven zijn in het personeelsregister;
- totale ontvangsten van 6.250.000 euro, exclusief btw, met uitzondering van buitengewone ontvangsten;

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

- balanstotaal van 3.125.000 euro.

De commissaris, lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, wordt benoemd door de Raad van Bestuur.

Een private stichting ontbinden

De Rechtbank van Eerste aanleg van het arrondissement waar de stichting haar zetel heeft, kan op verzoek van een stichter, van één van zijn rechthebbenden, van een bestuurder of van het openbaar ministerie de ontbinding uitspreken van een stichting:

- waarvan de doeleinden verwezenlijkt zijn;
- die niet meer in staat is de doeleinden na te streven waarvoor zij is opgericht;
- die haar vermogen of de inkomsten uit dat vermogen voor andere doeleinden aanwendt dan het doel waarvoor zij is opgericht;
- die in ernstige mate in strijd met haar statuten of met de wet op de openbare orde handelt;
- die gedurende 3 opeenvolgende boekjaren niet aan de verplichting voldaan heeft om een jaarrekening neer te leggen (tenzij de ontbrekende jaarrekeningen voor de sluiting van de debatten neergelegd worden);
- waarvan de duur ten einde is gekomen.

Merk op dat een private stichting **uitsluitend door de tussenkomst van de Rechtbank ontbonden** kan worden. Een vrijwillige ontbinding is dus uitgesloten. De ontbinding is een exclusieve bevoegdheid van de rechterlijke macht. De stichters noch de bestuurders kunnen tot ontbinding besluiten zonder de tussenkomst van een rechter. De verklaring hiervoor is dat de rechtbanken op die manier controle kunnen uitoefenen op de bestemming van het vermogen bij ontbinding.

Bij de ontbinding van de stichting en de daarop aansluitende vereffening is er geen uitkering van een liquidatiesaldo. Er zijn immers geen leden. Na de vereffening moet het eindvermogen aan een belangeloos doel - dat in de statuten opgegeven moet worden - geschonken worden. Een belangrijke uitzondering is echter voorzien in art. 28, 6. Dit artikel voorziet immers in de mogelijkheid van een terugnamerecht in het voordeel van de stichters of hun rechthebbenden. Dit terugnamerecht kan betrekking hebben op een bedrag (in geld) gelijk aan de waarde van de goederen die overblijven na de ontbinding of op de resterende goederen zelf. Opdat het terugnamerecht uitgeoefend zou kunnen worden, moet aan de volgende voorwaarden cumulatief voldaan zijn:

- enkel de goederen die de stichter zelf aan de verwezenlijking van het doel van de stichting besteed heeft, kunnen teruggenomen worden (dus de goederen die hij bv. bij de oprichting heeft ingebracht of later geschonken heeft);
- het belangeloze doel van de stichting moet verwezenlijkt zijn;
- de statuten moeten uitdrukkelijk voorzien in de terugnamemogelijkheid (het zgn. 'elastiekbeding').

De terugnamemogelijkheid wordt door de rechtsleer als een 'interessesepiste' gezien, vooral bij stichtingen die opgezet worden ten behoeve van een gehandicapt kind.

Schenken aan de stichting

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

Met uitzondering van de handgift en de bankgift is voor elke gift (zowel van roerende als onroerende goederen en zowel onder levenden als bij testament) aan een stichting een **machtiging door de Minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger vereist**. Als de minister binnen een termijn van 3 maanden vanaf het verzoek tot machtiging niet gereageerd heeft, wordt deze gift geacht gemachtigd te zijn. De machtiging is *niet* vereist voor giften waarvan de waarde niet hoger is dan 100.000 euro.

En wat met de fiscaliteit van de schenking aan een stichting? Wanneer een persoon (een natuurlijk persoon of een rechtspersoon) overgaat tot een inbreng 'om niet', lees 'gratis' (naar aanleiding van de oprichting of later) in een private stichting of tot een schenking aan een private stichting, dan bedraagt het **schenkingsrecht 7%** (zowel in Vlaanderen als in Brussel en Wallonië). Dit tarief geldt zowel voor roerende als voor onroerende goederen.

In Wallonië moet er wel rekening gehouden worden dat de private stichting een attest - afgeleverd door de Minister van Financiën van het Waalse Gewest - moet voorleggen waaruit blijkt dat zij erkend is als een stichting met een 'maatschappelijk karakter' (bv.: het verstrekken van hulp aan een gehandicapt kind). De toepassing van het verlaagde gunsttarief is ondergeschikt gemaakt aan het kunnen voorleggen van zo'n attest. Als dit niet beschikbaar is, dan zal de schenking aan de private stichting in Wallonië aan het normaal, progressief schenkingsrecht in de tariefstructuur 'vreemden' getaxeerd worden! Het schenkingstarief loopt dan zeer hoog op.

Als de inbreng om niet of de schenking in de private stichting door een vzw (of gelijksoortige instelling) of een andere stichting (een private of van openbaar nut) gebeurt, dan blijft de heffing in alle gewesten beperkt tot het bijzonder vast recht van 100 euro. De wetgever heeft op die manier reorganisaties in de non-profitsector fiscaal willen begunstigen.

TIP: wie schenkingsrechten ter gelegenheid van de oprichting of latere vermogensvorming van een private stichting wenst uit te sparen, kan overwegen om via een hand- of bankgift te werken. Een dergelijke schenking kan vrij van schenkingsrechten gebeuren.

Stichting als erfgenaam

Een stichting kan perfect erfenissen in ontvangst nemen. Legaten boven de 100.000 euro zijn net zoals schenkingen onderworpen aan een voorafgaandelijke ministeriële machtiging.

In Vlaanderen bedraagt het successietarief 8,8%. In Brussel geldt 25% als basistarief. Wanneer de private stichting een rechtspersoon is die de federale erkenning verkregen heeft, bedoeld in de artikelen 104 en 110 van het Wetboek Inkomstenbelastingen (bevoegdheid om fiscale attesten uit te reiken bij giften), dan geldt een tarief van 12,5%. In Wallonië geldt een successietarief van 7%. Opgelet met de legaten aan privéstichtingen in Wallonië. Om van de 7% te kunnen genieten, moet in dit gewest een bijzondere voorwaarde vervuld zijn. Is deze niet vervuld, dan zal het legaat niet aan 7% getaxeerd worden, maar aan het gewoon (zeer hoge) successietarief 'vreemden'! Om in het successierecht van het verlaagde gunsttarief te kunnen genieten, zal de private stichting op het ogenblik van het overlijden in haar zetel als hoofdactiviteit *des objectifs de nature sociale* moeten nastreven. De private stichting moet m.a.w. een 'maatschappelijk karakter' hebben. Hieruit mag afgeleid worden dat een private stichting die het beheer van een privévermogen als enige activiteit heeft, buiten de prijzen zal vallen. Bovendien is de 7% slechts weggelegd voor private stichtingen die een attest van erkenning als

HEBT U AL EEN PRIVATE STICHTING?

Eric Spruyt
23.09.2012

stichting met een maatschappelijk karakter kunnen voorleggen. Zo'n attest moet bij de Minister van Financiën van het Waalse Gewest aangevraagd worden.

Patrimoniumtaks

De private stichting is doorheen haar bestaan in principe onderworpen aan de 'Taks tot vergoeding der successierechten'. Die bedraagt 0,17%. De private stichting is niet aan de taks onderworpen als het geheel van haar bezittingen een waarde van niet meer dan 25.000 euro heeft. In principe is de taks verschuldigd op het geheel van de bezittingen. Op 1 januari van elk jaar wordt naar de waarde van het vermogen van de stichting gekeken. De wet bevat echter een lijst van bezittingen die expliciet uit de heffingsgrondslag worden geweerd. Daaruit blijkt dat de gecertificeerde effecten van een handelsvennootschap in het bezit van een private stichting niet meegerekend worden in de belastbare grondslag van de taks, maar enkel op voorwaarde dat de wettelijke fiscale transparantie van toepassing is.

Directe belastingen

De stichting is - net zoals de vzw - niet aan de vennootschapsbelasting, maar aan de rechtspersonenbelasting onderworpen. De voorwaarde is wel dat ze geen onderneming exploiteren en zich niet met winstgevende verrichtingen bezighouden. Om onder de rechtspersonenbelasting te vallen, moeten de winstgevende activiteiten van de private stichting zich dus beperken tot het beheer van de haar toegekende fondsen. Giften en legaten die door de private stichting ontvangen werden, zijn niet aan de rechtspersonenbelasting onderworpen. De inkomsten die later op het bedrag van deze giften en legaten toegerekend worden, vallen dan weer wel onder rechtspersonenbelasting.

Conclusie

De stichting is een nuttig vehikel om vanuit een privaat vermogen aan mecenaat te doen en een deel van uw bezit af te zonderen met een concrete bestemming over de dood heen.

Opmerking: wenst u na het lezen van deze tekst meer concrete informatie? Jammer genoeg kan Berquin Notarissen cvba u niet via e-mail adviseren. U kunt eventueel wel telefonisch een afspraak maken met één van onze juristen of notarissen.